

Shakespeare

VIII. HENRIK KIRÁLY.

(Fordította: Szász Károly)

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u. 6/B.

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-98-1

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

SZEMÉLYEK

VIII. Henrik király.

Wolsey bibornok, yorki érsek.

Campejus bibornok, pápai követ.

Capucius, V. Károly császár követe.

Cranmer, canterbury-i érsek.

Norfolk herceg.

Suffolk herczeg.

Buckingham herczeg.

Surrey gróf.

Lord kamarás.

Lord kancellár.

Gardiner, kanczellár, winchesteri püspök.

A lincolni püspök.

Lord Abergavenny.

Lord Sands.

Sir Henrik Guilford.

Sir Thomas Lovell.

Sir Antony Denny.

Sir Nicolas Vaux.

Sir William Sands.

Cromwell, Wolsey titkára.

Több Titkár, Wolsey mellett.

Griffith, Katalin királyné udvarmestere.

Három Nemes.

Hirnökök.

Doctor Butts, a király orvosa.

Buckingham herczeg sáfára.

Brandon, őrtiszt.

Fegyveres őr.

Ajtónálló a tanács-teremnél.

Kapus és Legénye.

Gardiner apródja.

Kikiáltó.

Katalin királyné, Henrik király neje.

Bullen Anna, udvarhölgye.

Egy agg hölgy, Bullen Anna barátnéja.

Patience, a királyné szolgáló hölgye.

Különböző Lordok és Hölgyek, mint néma személyek.

A királyné Kisérete. Szellemek, álomlátásban.

Irnokok, Tisztek, Örök s más Kiséret.

PROLOG.

Nem jövök nevetetni most. Setét
Alakok bús, komor tekintetét
Hozom: magas, zord, pompás jelenet,
Melynél előnti köny s láng a szemet,
Tűnik ma föl. A részvevő szívű
Szemén ömölhet bőséges könyű:
Méltó a tárgy rá. – Ki, ha pénzt kivet,
Olyat kíván, a mit el is hihet:
Valót talál itt. – Ki látmányt keres:
Lát olyat itt, a miért érdemes
Forintot adni; két óráig ülve,
Én nem hiszem, hogy ki ne elégülne,
Azzal, mit pénzeért lát. – Az csupán,
Ki vágyik tréfa s pajzánság után,
Pajzs-csörgésen kap, vagy bohóczra vár,
Ki hosszú, tarka, torz ruhába' jár:
Fog megcsalódni. Mert, tisztelt közönség,
Olyasmivel a valóság köntössét
Tarkázni, mint bohócz és léha hadonák:
E sérelmet meg nem bocsátának,
Kik abba' bizva jöttek ide fel,
Hogy lelkök itt komoly valóra lel.
Azért – mivel ti vagytok, hallom, mostan

A legmiveltebb nézők a városban –
Legyetek oly komolyak, mintha itt
Történetünk való alakjait
Látnátok bennünk: a mint éltek ők,
Hatalmasak, nagyok, fényben dicsők,
Uszályuk a tömeg... és rögtön arra:
Mint fordul a fény elvetett nyomorra!
S ki akkor is még vig tud lenni: én
Hiszem, hogy az sir násza ünnepén!

ELSŐ FELVONÁS.

I. SZÍN.

London. Előszoba a palotában.

Egyik ajtón Norfolk herczeg, másikon Buckingham herczeg és lord Abergavenny jőnek.

BUCKINGHAM.

Szép jó napot! Örülök! S hogy van ön,
Mióta a franknál találkozánk?

NORFOLK.

Jól, köszönöm nagysádnak, s egyre még
Fris bámulója az ott látott csodáknak.

BUCKINGHAM.

Engem szobámban, rossz láz tarta foglyúl,
Midőn a két dicső nap, a világ
Két fénye, ott az Andren völgyiben
Találkozték.

NORFOLK.

Guines s Arde közt. Ott valék,
Midőn egymást köszönték, még lovon;

S mikor leszállva, szoros ölelés
Által egygyé forrottak! – Így együtt:
Hol az a négy király, a ki fölérné
Súlyával e kettős egyet?

BUCKINGHAM.

Egész
Idő alatt a négy fal rabja voltam!

NORFOLK.

Oh, ritka pompa láthatása lőn
Nagysádra nézve veszve! Mondhatom:
Nőtlen legény volt még a fény eleddig;
Ott nőüle – s pedig rangján fölül.
Minden nap túltett az előbbenin,
Mig az utolsó midet elnyelé.
Ma a frank, merő aranyban, mint megannyi
Bálvány ragyogott. Holnap Angliát
Varázslók Indiává: minden ember,
Mint egy-egy bánya állt; apródaink
Kis arany khérubok; magok a hölgyek, oly
Terhhez szokatlan', úgy lihegték a
Nagy pompa, kincs alatt; erőködésök
Volt a pirosítójok. Most e lőn
Páratlannak kiáltva: majd amaz
Tevé czudar koldussá, annyival
Múlván felül. A két király – egyenlők –
Majd föltünék, majd elhomályosúlt,
Csak a szerint, hogy melyik volt jelen.

Ki melyiket látta, azt magasztalá.
S ketten ha voltak együtt: minden azt
Vallá: csak egyet lát, s nem merte a
Legjobban értő összemérni, vagy
Birálni őket. S ha e két nap (igy
Nevezzük) harsonákkal fölriasztá
A lovagok szívét: képzelhetetlen
Lőn ott kivíva. Mi addig mese
S merő nagyítás volt: most hihető
S valószínű lőn.

BUCKINGHAM.

Ejh! tulozza ön!

NORFOLK.

Becsületemre, s a mily igazán
Valaha szóltam: a legékesebb
Eléadás csak elvesz a valóból,
Mely önmagának ékes nyelve volt.
Minden remek volt! Semmi pártütés
A tiszta rendet meg nem zavará, mely
Mindent a legjobb fénybe állított;
S tisztét betölté mind, a legkisebb is!

BUCKINGHAM.

S ki volt vezére? vagy ez ünnepek
Sok láncszemét ki tartá egybe? – Mi?

NORFOLK.

Valóban egy olyas, kiben az ily
Munkára nem keresnénk hajlamot.

BUCKINGHAM.

S kérem, ki az?

NORFOLK.

Mindennek bölcs s ügyes
Elrendelője: York bibornok úr volt.

BUCKINGHAM.

Vigye az ördög! Minden lébe kanál,
A nagyravágyó! E világias
Hiu úzelemhez mi köze volt neki?
Csodálom, ily czölönk a jóltevő
Napfényt mikép foghatja föl s veszi
A többi földtül el!

NORFOLK.

Valóba', sir,
Van benne ily dologra kedv s anyag.
Mert ősök nélkül, kiknek érdeme
Nyit sok utódnak útát, sem magas
Tettekre nem mutatva a korona
Szolgálatában, sőt nagy pártfogással
Se' birva, csak – mikép a pók – saját
Szövetébül, azt mutatja meg, mikép
Tör néki útát önnön érdeme,

Mit ég adott, s mi néki a király
Mellett az első helyet szerzi meg.

ABERGAVENNY.

Azt nem tudom: mit adott az ég neki –
Vizsgálja élesebb szem azt; – de gögjét
Látom ki minden ízén. Hol vevé azt?
Ha nem pokolbul: úgy az ördög egy
Fukar, vagy már kiadta mindenét,
S ő, önmagában, új pokolt teremt.

BUCKINGHAM.

E frank kalandban is mi a manót
Merészle: a király tudtán kívül
Kiválogatni a kíséretét!
Czérnára fűz minden nemest, s belőlök
Úgy válogatja, kikre sok tehert
S minél kevesb dicsőséget rakand!
S a kit kiír, bár a magas tanácsot
Csak meg se' kérde: annak menni kell.

ABERGAVENNY.

Van rokonom – de három legalább –
Kik ezzel oly csorbát ejtének ős
Örökjükön, mit az aligha fog
Valaha kiheverni.

BUCKINGHAM.

Oh bizony

Soknak letört a háta, kik e nagy
Pompába', földjüket vevék reá!
S mit szült e balgaság, ha nem nyomor
Hajtásait!

NORFOLK.

Aggódva gondolám
Gyakran, hogy e köztünk s a francia
Közötti béke meg nem éri, a
Mibe került a megkötése!

BUCKINGHAM.

És

Mikor reá az a vihar kitört:
Mindenki jós lőn s össze sem beszélve
Mind egyezőleg jóslá, hogy e vész
A béke köntösét megtépve, gyors
Végét jelenti annak.

NORFOLK.

Az világos!
A frank belőle gúnyt űz már, s kezet tett
Bordeauxban áruinkra.

ABERGAVENNY.

Hát ezért
Küldték el a követjét?

NORFOLK.

Biz azért.

ABERGAVENNY.

Takaros egy szövetség, s drága áron
Vásárlva!

BUCKINGHAM.

Mind a nagyon tisztelendő
Bibornok úr műve!

NORFOLK.

Nagyságod engedelmmel
Mindenki tudja, a bibornok úr
S nagysád között minő magán-viszály van.
Tanácslom – és fogadja ezt egy oly
Szívtől, mely önnek üdvöt, jót kíván –
Tekintse a bibornok befolyását
Bosszúja mellett; és gondolja meg,
Hogy bármi gonoszt szándékol, eszköze
Sohsem hiányzik. Nagysád ismeri
Természetét: bosszúálló; s tudom,
Hogy kardja éles s szintoly messzi ér;
S hová nem érne: oda elhajtja.
Fogadja meg tanácsom': üdvös az
Nagysádra nézve. – Ím itt jó a szirt,
Melyet, tanácslám, hogy kerüljön.
*Wolsey bibornok, ki előtt a táskát viszik; több
Testőr, két Titkár papirokkal, jönnek. A bibornok, a*

*mint átmegy, szemét Buckinghamre szegzi s ez
viszont reá. Mindketten megvetőleg.*

WOLSEY.

A Buckingham herczeg sáfára? –ah!
Hol vallomása?

1. TITKÁR.

Itt, kegyelmes úr.

WOLSEY.

S személyesen kész?

1. TITKÁR.

Kész, kegyelmes úr.

WOLSEY.

Jó: úgy kívül minden. S Buckingham e
Kevély tekintetet felejtí majd!
(Wolsey és Kisérete el.)

BUCKINGHAM.

Ez a szelindek mérges száju ám;
Legjobb aludni hagynom. – Hah! a koldus
Tintája több a nemes vérinél!

NORFOLK.

Miért e hév? Kérjen mérsékletet

Mylord az égtől: ez az egyetlen ír,
A mely baján segít.

BUCKINGHAM.

Szemébül is
Magamra rosszat olvasok. Lenézett,
Mint egy silány inast! E perczben is
Megront, tudom. A királyhoz mene;
De megyek én is s szembe szállok.

NORFOLK.

Oh
Ne, sir. Haragja hadd kérjen tanácsot
Eszétül: mit tegyen? – Ki meredekre
Mász, lassan indul. A vak indulat
Túlvérü ló, melyet – magára hagyva –
Saját tüze kifáraszt. Angliában
Nincs senki, önnél jobb tanácsadóm:
Legyen magának az most, mi nekem
Volt gyakran.

BUCKINGHAM.

A király elé megyek,
S önérzetem hangjával torkolom
Ez ipswichi bitort le; vagy kiáltom:
Hogy emberekbe' nincs már fokozat.

NORFOLK.

Fogadja szóm'; se ne fűtsön oly mohón

Az ellenség alá, hogy önmagát
Égesse meg tüzében. Tul-sebes
Rohammal eltaszítjuk ám a cél
És átugorjuk. Hisz a tűz, midőn
Dagasztja a fővő vizet, habár
Sokasítani látszik: elemészti azt.
Fogadja szóm', mylord! Nincs Angliában,
Ki önnek jobb tanácsot adhatna, mint
Saját maga! Csak szenvedélye lángját
Az ész vizével – nem kioltani –
Csak mérsékelni bírja!

BUCKINGHAM.

Köszönöm, sir,
S megyek, mikép tanácslá. Ám e rút
Gőgös pimasz – kit nem düh s sárepém
Neveztet így velem, de legerősb
Hit és igazság s józan öntudat,
S bizonyítékok, a kristály pataknál
Tisztábbak, a mely minden kis kavicsot
Meglátni enged – oly tisztán tudom,
Hogy áruló!

NORFOLK.

Ne mondja: áruló!

BUCKINGHAM.

De mondom, a király előtt; s erős
Mint sziklapart, lesz a bizonyíték!

Várjunk: e szentes róka, vagy talán
Farkas, vagy mind a kettő (mert a mily
Ragadozó: szintoly ravasz, s a mily
Mohó a rosszra: szintoly kitanult
Azt végbevinni; benne hivatal
S lelkület egymást kölcsönös hatással
Fertőzteték meg) csakhogymint itthon,
Frankhonban is pompázhassék, vevé
Reá urunkat, a királyt, e fényes
Találkozásra és e frigyre, mely
Tömerdek kincset elnyelt, s széttörék,
Mint egy pohár kiöblítésekor.

NORFOLK.

Ugy van!

BUCKINGHAM.

Csak türelem, sir. E ravasz bibornok,
A békepontokat tetszéseként
Forgatta; és a melyre rákiálta:
„Igy jó lesz!” ugy lett, bár többet nem ért, mint
Mankó a holtnak; ámde udvaronc-
Papunk tevé, tehát jó, mert a nagy
Wolsey, ki nem hibázhat, tette. Jó!
Tovább mi jó. Szakasztott kölyke ez
A vén eb árulásnak! Károly császár
Oly szín alatt, hogy nénjét a királynét
Jó látogatni – szín csupán, mivel
Wolsey urammal sugdósodni jött –

Fennyeen vonúl be; attól tartva, hogy
A két király – mienk s a frank – közötti
Találkozás s frigy néki kárt tehet
(Volt is valami benne!), titkon a
Bibornok úrral alkuvék; hiszem,
Sőt rá megesküszöm, kétségtelen, hogy
Előbb adott a császár pénzt, míg ő
Igértet; s így, ki se' mondva még,
Megnyerve volt már mind, a mit kívánt.
S mikor az út megrakva, és arany-
Közve állt: a császár azt kívánta,
Hogy a király szivét fordítsa el
A franczia frigytől és bontsák fel azt.
Ugy lett. De tudja meg most a király,
S mindjárt meg is tudandja általam,
Mint adja el becsületét e pap,
Saját hasznára!

NORFOLK.

Fáj, hogy róla ezt
Kell hallanom, s ohajtanám, legyen
Csak félreértés!

BUCKINGHAM.

Egy betűnyi sincs!
Szakasztva úgy állítom őt elé,
Mint nem soká leálarcozva lesz.
Brandon, előtte fegyveres Őr, utána két Őr, jó.

BRANDON.

Tudod, mi tiszted, őr: hajtsd végre.

ŐR.

Sir,
Mylord Buckingham herczeg, Hereford,
Stafford s Northampton grófja, foglyom a
Király nevében, felségsértés miatt

BUCKINGHAM.

(Norfolyhoz).

Csak nézze meg mylord! Nyakamba hullt.
A háló! Árulás s csel ejte meg!

BRANDON.

Fölötte fájlalom, hogy önt, mylord,
Rabúl, s e dolgot ily gyászvég felé
Kell im vezetnem. Ő felsége így
Akarta, nagyságodnak jőni kell a
Towerbe.

BUCKINGHAM.

Hasztalan hivatkozom
Ártatlan életemre. Rajtam oly
Árnyék nehezlik, melytől legfehérb
Részem setét lesz. Hát legyen meg ebben
S mindenben Isten akaratja! Én
Meghajlok. Oh lord Aberga'ny, Isten
Veled!